

# PROGRAM

OGÓLNOPOLSKIEJ KONFERENCJI NAUKOWEJ

## HISTORIA SZKOLNICTWA POLSKIEGO 1945-1989

Wydział Historyczny  
Uniwersytetu Gdańskiego  
Aula 1.48

12-13 stycznia 2023



foto ze zbiorów p. Marii Mokszyńskiej

**9.00–9.15 Otwarcie konferencji**

**9.15–9.45 Wernisaż wystawy**

**„Źródła do dziejów historii szkolnictwa polskiego 1945–1989  
w zasobach trójmiejskich archiwów i bibliotek”**

**PANEL I [prowadzenie: dr Anna Żeglińska]**

9.45–10.00 *Metody wyszukiwania źródeł do historii szkolnictwa polskiego 1945–1989 w portalu „Szukaj w archiwach”*

dr Monika Płuciennik – Uniwersytet Gdański

10.00–10.15 *Wykorzystanie katalogu NUKAT i jego zasobu w gromadzeniu materiałów do historii szkolnictwa*

mgr Iwona Wiśniewska – Biblioteka Uniwersytecka w Warszawie. Centrum NUKAT

10.15–10.30 *Źródła do historii szkolnictwa polskiego z okresu 1980–1989 zgromadzone w zasobie Archiwum Historycznego Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność”*

dr Łukasz Grochowski – Komisja Krajowa NSZZ „Solidarność”

10.30–10.45 *Zbiory Pomorskiej Biblioteki Pedagogicznej jako źródła do historii szkolnictwa polskiego w latach 1945–1989*

mgr Katarzyna Podobińska – Pomorska Biblioteka Pedagogiczna

10.45–11.00 *Czy akta szkół publicznych mogą być podstawą do badań nad historią szkolnictwa regionu? Przydatność zachowanych akt szkół publicznych po 1945 roku w zasobie Archiwum Państwowego w Siedlcach*

mgr Marcin Krasuski – Archiwum Państwowe w Siedlcach,

Szkoła Doktorska Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach

11.00–11.20 Dyskusja

11.20–11.30 Przerwa



## **PANEL II [prowadzenie: dr Monika Płuciennik]**

11.30–11.45 *Księgi protokołów rad pedagogicznych jako źródło do poznania praktyki nauczania w PRL*

prof. UJK dr hab. Anita Młynarczyk-Tomczyk – Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach

11.45–12.00 *Sprawozdanie z wizytacji jako źródło do dziejów szkolnictwa. Na przykładzie wybranych szkół Wielkopolski wschodniej*

prof. UW r dr hab. Piotr Góldyn – Uniwersytet Wrocławski

12.00–12.15 *Akta Inspektoratu Szkolnego w Gdyni jako źródła do dziejów szkolnictwa powszechnego w pierwszym powojennym pięcioleciu (1945–1950)*

mgr Anna Siekierska – Uniwersytet Gdański

12.15–12.30 *Archiwalia Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego jako źródło do badania postaw białostockiego środowiska oświatowego*

mgr Jerzy Autuchiewicz – Oddziałowe Biuro Badań Historycznych IPN w Białymstoku

12.30–12.45 *Akta Liceum dla Drogistów w Gdyni jako źródło historyczne – perspektywy i ograniczenia*

Michał Piłat – Uniwersytet Gdański

12.45–13.00 Dyskusja

13.00–13.15 Przerwa

## **PANEL III [prowadzenie: dr hab. Barbara Techmańska]**

13.15–13.30 *Wielka historia w małej szkole*

dr hab. Zofia Pomirska – Uniwersytet Gdański

13.30–13.45 *Kronika jako zwierciadło życia Szkoły Podstawowej w Zwonowicach (Górny Śląsk) w latach 1945–1989*

prof. UJD dr hab. Julia Dziwoki – Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy im. Jana Długosza w Częstochowie

13.45–14.00 *Codzienne życie wsi po II wojnie światowej w świetle kronik szkół ziemi kosakowskiej*

dr Zdzisław Kryger, mgr Anna Paturej – Biblioteka Publiczna Gminy Kosakowo

14.00–14.15 *Dzienniki szkolne jako źródło do badań nad edukacją żydowską w PRL*

mgr Aneta Prusimska – Dolnośląska Szkoła Wyższa

14.15–14.30 *„Pełno dziatwy, młodych naszych pionierów z dumą i radością chodzi już do szkoły, bo byli tacy, którzy momentalnie za blaskiem swobody otwierali bramy szkolne” – pomorska wiejska szkoła oczami pierwszych autorów kronik szkolnych z lat 1945–1989*

prof. dr hab. Aneta Lewińska – Uniwersytet Gdański

14.30–14.45 Dyskusja

**14.45–16.15 Obiad**

## **PANEL IV [prowadzenie: dr Daniel Czerwiński]**

16.15–16.30 *Edukacyjne wykorzystanie prasowych źródeł ikonograficznych na przykładzie „Trybuny Ludu” w rozpoznawaniu struktury władzy politycznej w czasach komunizmu*  
prof. UP dr hab. Józef Brynkus – Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie

16.30–16.45 *Polityka lokalnych władz państwowych wobec obecności religii w nauczaniu szkolnym w latach 1945–1989 na przykładzie województwa łódzkiego*  
dr Ewelina Śluzak – Oddziałowe Biuro Badań Historycznych Instytutu Pamięci Narodowej w Łodzi

16.45–17.00 *Szkolna drukarnia Solidarności Walczącej we Wrocławiu*  
dr Paweł Błażewicz – Instytut Pamięci Narodowej

17.00–17.15 *„Gdy nie można zawrócić, trzeba iść do przodu”. Mikołaja Kozakiewicza drogi życia i myśli o polskim szkolnictwie*  
prof. UO dr hab. Marek Białokur – Uniwersytet Opolski

17.15–17.30 *Polska szkoła w latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych z perspektywy ucznia*  
dr hab. Barbara-Techmańska – Uniwersytet Wrocławski

17.30–17.45 *Rodzina Bobów. Nauczanie domowe w PRL*  
dr Wojciech Paduchowski – IPN Oddział w Krakowie

17.45–18.00 Dyskusja

## **18.15–19.15 Przedpremierowy pokaz filmu pt. "W IMIĘ NAJWYŻSZYCH WARTOŚCI"**

Wprowadzenie do filmu oraz dyskusję poprowadzi dr Piotr Kurpiewski (Uniwersytet Gdański)

Opis filmu: *Niezwykła historia rodziny Bobów, która podjęła walkę z komunistycznym reżimem o prawo do wolności wychowania i edukacji swoich dzieci. Film opowiada o wydarzeniach mających miejsce w okresie od 1952 do 1981 r. W 1952 roku Danuta i Bartłomiej Boba uznali, że szkoła komunistyczna indoktrynuje dzieci. Postanowili nie posyłać ich do szkoły i nauczać je same w domu. Wywołało to gwałtowną reakcję „władzy ludowej”. W roku 1955 w sądzie w imieniu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej wydał wyrok na mocy którego pozbawienia państwa Bobów praw rodzicielskich i przekazano dzieci do domów dziecka. Wyrok ten nigdy nie został wykonany dzięki heroicznej walce i postawie Bartłomieja Boby.*



## **19.15 Kolacja**

## DZIEŃ II [13.01.2023 r.]

### PANEL I [prowadzenie: dr hab. Michał Kosznicki, Prof. UG]

9.45–10.00 *„Tęsknię teraz za Polaków, do Świdra...”. System kształcenia północnokoreańskich sierot wojennych w Polsce (1951–1959)*

mgr Sylwia Szyć – IPN

10.00–10.15 *Władze wobec przedwojennych nauczycieli w środowisku wiejskim i małomiasteczkowym w latach 1944–1956 na przykładzie krakowskich powiatów*

mgr Elżbieta Pietrzyk-Dąbrowska – Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Krakowie

10.15–10.30 *Konspiracja młodzieży szkolnej na Powiślu 1945–1950. Wybrane aspekty i postulaty badawcze*

prof. UG dr hab. Piotr Niwiński – Uniwersytet Gdański, IPN

10.30–10.45 *Nauczanie pod nadzorem codzienność szkolna w PRL*

dr hab. Beata Urbanowicz, prof. UJD – Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy im. Jana Długosza w Częstochowie

10.45–11.00 *Wyzwania badacza dziejów oporu społecznego w szkolnictwie. Wnioski z badań poświęconych zjawisku w szkołach średnich Poznania*

mgr Mateusz Otta – (badacz niezależny)

11.00–11.15 Dyskusja

11.15–11.30 Przerwa

### PANEL II [prowadzenie: dr hab. Anna Paner, Prof. UG]

11.30–11.45 *Prahistoria, antyk i średniowiecze w programie edukacyjnym Wszechnicy Radiowej (1948–1952)*

mgr Sebastian Siembora – Uniwersytet Warszawski

11.45–12.00 *Reaktywacja szkół powszechnych na terenie kaszubskiej gminy Strzepcz po zakończeniu II wojny światowej*

dr Michał Hinc – Instytut Kaszubski w Gdańsku, Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko-Pomorskiej w Wejherowie

12.00–12.15 *„Wskrzесиć Gimnazjum Polskie”. Organizowanie szkoły po II wojnie światowej na przykładzie I LO w Gdańsku (1945–1948)*

dr Jan Hlebowicz – IPN Oddział w Gdańsku

12.15–12.30 *Działalność i funkcjonowanie poznańskich szkół średnich po II wojnie światowej w świetle publicystyki „Kroniki Miasta Poznania”*

dr Krzysztof Prętki – Uniwersytet Medyczny im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu

12.30–12.45 *Działalność szkół polskich w Rumunii w pierwszych latach po II wojnie światowej*

dr Maria Radziszewska – Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

12.45–13.00 Dyskusja

13.00–13.15 Przerwa

### **PANEL III [prowadzenie: dr Jan Hlebowicz]**

13.15–13.30 *Szkolnictwo resortowe w Słupsku w latach 1945–1991*

dr Wojciech Gajewski – Regionalny Ośrodek Kształcenia Podyplomowego w Słupsku Wyższej Szkoły Gospodarki w Bydgoszczy

13.30–13.45 *Specjalistyczne szkolnictwo resortowe w PRL*

dr Monika Komaniecka-Łyp – Oddziałowe Biuro Badań Historycznych, Instytut Pamięci Narodowej w Krakowie

13.45–14.00 *Ewolucja systemu szkolenia funkcjonariuszy UB i SB w PRL*

dr Grzegorz Wołk – Biuro Badań Historycznych IPN

14.00–14.15 *Wpływ korespondencji z środowiska Tadeusza Słowikowskiego na jego poglądy dydaktyczne*

mgr Katarzyna Paszkiewicz – Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie

14.15–14.30 *Powstanie i funkcjonowanie szkolnictwa w Pile w latach 1945–1956*

dr Robert Kolasa – Towarzystwo Miłośników Miasta Piły

14.30–14.45 Dyskusja

### **14.45–16.00 Obiad**

### **PANEL IV [prowadzenie: dr hab. Arnold Kłoczyński, Prof. UG]**

16.00–16.15 *Rozwijanie zainteresowań uczennic pobierających naukę w szkole (szkołach)*

*Siostr Urszulanek Szarych SJK w Pniewach w latach 1945–1962*

dr Sylwia Zydek – Papieski Wydział Teologiczny Wrocław

16.15–16.30 *Edukacja w świetle czasopisma brązowego „Mechanik” lat 1946–1989*

dr Mieczysław Kopeć – badacz niezależny

16.30–16.45 *A jak autorytet. O pozycji nauczyciela w latach powojennych*

dr Dorota Gajda-Szczegielniak – ZS im. Prymasa Tysiąclecia w Opolu

16.45–17.00 *Szkoła polska z lat ofensywy ideologicznej w oświacie (1948–1956) w świetle antologii wspomnień nauczycieli*

mgr Marcin Rozmarynowski – Uniwersytet Gdański

17.00–17.15 *Zawodowe szkolnictwo rybackie po 1945 r.*

mgr Mateusz Kubicki – IPN Oddział w Gdańsku; Uniwersytet Gdański



Zlot harcerstwa w Lipawie (Głogów) w październiku 1946 roku. AIFW 64, kolekcja Bogdan Kuczyński/Głogów, foto. 1987



Skolnik w mundurze i strójce regionalnej podczas uroczystości wmurowania kamienia węgielnego przy III Liceum Ogólnokształcącym w Głogowie. 11 lipca 29 kwietnia 1945 roku, autor fotografii: Młodzieniec Niezależny, APN, Emblemat Samodzielnej Polickiej Związku: Partii Socjalistycznej w składzie: apn, Głogów, foto. 1987